

Стенографски дневник

НА

6. заседание

Сряда, 16 февруари 1949 г.

Открито в 15 ч. 30 м.

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев.

Секретари: Илия Радков и Тодор Тихолов.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	Стр.	Стр.	
Отпуски	37	отпускане помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците. (Първо и второ четене)	37, 38
Законопроекти	37	2. За учредяване на «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС» (Първо и второ четене)	38, 39
Съобщение за смъртта на подпредседателя на Президиума на ВНС Димитър Нейков	37	Говорил Алексис Гогов	38
Дневен ред:		Дневен ред за следващото заседание	39
Законопроекти:			
1. За допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за			

Председателствувал Атанас Драгиев: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието на Великото народно събрание за открито.

(Отсъствуват: Александър Миленов, Али Чепчиев, Ангел Бъчваров, Андрей Михайлов, Боню Пенчев, Борис Николов, Васил Иванов, Венеря Клинчарова, Вида Василева, Вичо Атанасов, Владимир Поптомов, Власи Власовски, Вълчо Цанков, Георги Връбчев, Георги Григоров, Георги Желев, Георги Чанков, Горан Ангелов, Господин Гочев, Груди Атанасов, Деню Попов, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Греков, Димитър Ненов, Димо Костадинов, Дойчо Чолаков, Дочо Шипков, Елена Гавраилова, Елена Костадинова, Жейка Хардалова, Желю Тончев, Запрян Запрянков, Захари Захариев, Иван Тренчев, Иван Попов, Иван Делев, Иван Бешев, Иван Зурлов, Иван Генев, Иван Мамирев, Иван Наков, Иван Тодоров, Иван Чуков, Илия Кемалов, Илия Добрев, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, Йордан Костов, Йордан Чобанов, Йордан Маргенов, Йорданка Долапчиева, Камен Червеняшки, д-р Константин Мичев, Костадин Денев, Костадин Димов, Костадин Лазаров, Крум Миланов, Крум Милушев, Любен Дамянов, Марин Тинчев, Мата Тюркеджиева, Неделчо Шарабов, Недялка Душкова, Никола Минчев, Никола Айлъков, Никола Палагачев, Никола Янев, Пенка Цветанова, Петко Лалов, Петко Пеев, Петър Бабаков, Петър Бомбов, Петър Ковачев, д-р Петър Попсаков, Петър Панайотов, Петър Янчев, Руса Господинова, Сава Дълбоков, Слави Пушкарков, Сотир Колев, Спас Христов, Спаска Воденичарска, Сребро Бабаков, Станю Василев, Стела Благоева, Стефан Багърджиев, Стойне Лисийски, Стоян Паликрушев, Стоян Гюров, Тано Цолов, Тодор Танев, Тодор Живков, Тодор Янакиев, Трифон Йорданов, Христо Гюлеметов и Христо Пунев)

Съобщавам на другарите народни представители, че бюрото е разрешило отпуски на следните народни представители: Васил Мавриков — 3 дни, Вичо Атанасов — 4 дни, Георги Михайлов Георгиев — 2 дена, Доню Сербезов — 4 дни, Елена Илиева — 4 дни, Захари Христов — 3 дни, Иван Бешев — 4 дни, Иван Мамирев — 4 дни, Илия Кемалов — 4 дни, Камен Червеняшки — 3 дни, Кирил Милев — 1 ден, д-р Константин Мичев — 3 дни, Костадин Диклиев — 3 дни, Любен Дамянов — 1 ден, Мата Тюркеджиева — 4 дни, Петър Янчев — 4 дни, Сотир Колев — 4 дни и Стела Благоева — 4 дни.

Съобщавам на другарите народни представители, че в бюрото на Великото народно събрание са постъпили следните законопроекти:

От Министерския съвет — законопроект за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за местните народни съдилища.

От Министерството на външните работи — законопроект за изповеданията.

Тези законопроекти са отпечатани и сега ще бъдат раздадени на другарите народни представители. (Става прав)

Съобщавам на другарите народни представители, че подпредседателят на Президиума на Великото народно събрание, народен представител и бивш министър на търговията, Димитър Нейков, е починал. Моля, със ставане на крака и с едноминутно мълчание да почетем паметта му. (Всички стават прави в едноминутно мълчание)

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за отпускане помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за отпускане помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците

Уважаеми народни представители! В наредбата-закон за отпускане на помощ на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците не е указан крайният срок, до който могат да се представят искания за отпускане на еднократни помощи на семействата на убитите, починалите и безследно изчезналите (имащи съдебно протоколно определение с дата на предполагаемата смърт) военни чинове и чиновници във войната срещу германците.

От тълкуването на чл. 43, алинея първа, от закона за бюджета и отчетността по бюджета се вижда, че за убитите и починали вследствие на рани, болести и злополуки военни чинове и чиновници правото на еднократна помощ на семействата им се погасява в края на 1948 г., а за безследно изчезналите, за които е установена със съдебно протоколно определение датата на предполагаемата им смърт, правото на еднократна помощ за семействата им се продължава неограничено в зависимост от това, кога е установена чрез съдебно протоколно определение предполагаемата дата на смъртта.

При това положение една част от семействата на убитите и починали ще загубят правото на еднократна помощ, поради погасяване на вземанията, тъй като са пропуснали да поискат навреме изплащането на еднократната помощ, очаквайки, че това ще се направи от войсковите подразделения, в които са служили загиналите, или поради непознаване постановленията на съответните наредба-закон и закона за бюджета и отчетността по бюджета. За безследно изчезналите изплащането на еднократните помощи ще продължи ред години и ликвидирането на въпроса със същите ще се удължи извънредно много.

За да се избегне положението, една част от семействата на убитите и починали да загубят правото на еднократна помощ поради погасяване, а така също и за да се ликвидира окончателно с тия задължения, произхождащи от войната срещу германците, следва да се определи като краен срок, до който могат да се представят искания за отпускане на еднократни помощи на семействата на убитите, починалите и безследно изчезналите (имащи съдебно протоколно определение с дата на предполагаемата смърт) военни чинове и чиновници — дата 30 септември 1949 г.

До посочената дата ще има достатъчно време да се направи достойно фаталният краен срок на всички заинтересувани да

се одобряват със съответните документи, да направят писмени постъпки за отпускане на помощта и до края на годината да се ликвидира напълно с въпроса за еднократните помощи.

Гр. София, януари 1949 г.

Министър на народната отбрана:
Генерал-лейтенант Г. Дамиянов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за отпускане на помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците

Параграф единствен. Към чл. 6 от наредбата-закон за отпускане на помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници се прибавя следната забележка:

«За бележка. Семействата на убитите, починали и безследно изчезналите (имащи съдебно протоколно определение с дата на предполагаемата смърт) военни чинове и чиновници във войната срещу германците, не получили еднократна помощ, следва да направят писмено поискване до Министерството на народната отбрана най-късно до 30 септември 1949 г.

След тази дата всички права по настоящата наредба-закон се погасяват.»

Председателстващ Атанас Драгиев: Прочетете и предложението на законодателната комисия.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия по законопроекта за допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за отпускане на помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците

Комисията предлага на пленума на Великото народно събрание, горният законопроект да бъде гласуван и приет така, както е предложен от Министерския съвет, без изменение. Председател на законодателната комисия: Д-р Иван Пашов.»

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта няма записани оратори. Затова ще преминем към гласуването му.

Ония другари народни представители, които приемат по принципи, на първо четене, законопроекта за допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за отпускане на помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата министърът на железопътните, автомобилните и водните съобщения.

Министър Стефан Тончев: Другари народни представители! Понеже нямаше записани оратори и не се направиха предложения за изменение и допълнение на законопроекта, моля, да бъде гласуван, по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Атанас Драгиев: Пред вид на това, че законопроектът не е предизвикал никакво разискване, има предложение от др. министър да бъде гласуван, по спешност, и на второ четене. Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение на др. министър, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля секретаря да докладва законопроекта.

(Заглавието и параграф единствен на законопроекта, докладвани от секретаря Илия Радков, се приеха без изменение и без разисквания.)

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за учредяване на «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС».

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за учредяване «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС»

Другари народни представители! За отбих и възстановяване силите на българския занаятчийски досега не са полагани почти никакви грижи нито от държавата, нито от обществото, като има само частични прояви на социални мероприятия от страна на понастоящем съществуващия фонд «ОЗИПС» при Общия занаятчийски и професионален съюз в България и отделни занаятчийски сдружения в страната.

А и занаятчиите, като квалифициран работник, след положения усилен труд, също има нужда от почивка за възстановяване силите си, които са необходими както нему, така и на обществото, а когато силите напуснат остарелия и самотен занаятчия, последният следва да бъде приютен в старчески занаятчийски дом.

Съзнавайки, че ограбваната дотреди няколко години държавата не е в състояние сама да поеме отведнаж и изцяло всички

необходими социални грижи за българския народ, намирам, че грижите за българското занаятчийство в това отношение могат да бъдат предимно негово дело, като се концентрират на едно място и се провеждат планово и с оглед на нуждите.

Ето защо и в съгласие с възстановителната и градивна стопанска и социална политика на Отечествения фронт намирам, че следва да се учреди специален фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии при ОЗИПС, който фонд, като поеме актива и пасива на сега съществуващия такъв, създаден по общия ред, да обедини всички отделни социални начинания в кръга на очертаните му задачи за занаятчиите, полужанаятчиите от кооперативния и частния сектор и изобщо всички, които понастоящем биха имали възможността да се ползват от същите имуществата.

Най-същественото положение в законопроекта е чл. 5, в който се предвижда преминаването на собствеността на всички недвижими имоти на занаятчийските и полужанаятчийските професионални сдружения, както и тия имоти на отделните и със същите цели фондове и фондации, като фондация «Коопграфик», в собственост на новосъздадения фонд.

С това законоположение се цели да се централизира управлението на имотите на занаятчийските и полужанаятчийските сдружения и да се оползотворят придобитите от тях средства съобразно указаните в чл. 2 цели, като те се запазват от разпиляване, пред вид на трансформацията, която преживява нашето занаятчийство с преминаването му от частния в кооперативния сектор.

Като прилагам законопроекта, ви моля, уважаеми другари народни представители, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 11 февруари 1949 г.

Министър на труда и социалните грижи: Здр. Митовски

ЗАКОНОПРОЕКТ

за учредяване на «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС»

Чл. 1. Учредява се фонд за кооперативния и частен занаятчийски сектор при Общия занаятчийски и професионален съюз — ОЗИПС, под наименованието «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС», съкратено наричан фонд «ОЗИПС», който е отделна юридическа личност.

Досегашният «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии» при ОЗИПС престава да съществува, като активът и пасивът му се поемат от новоучредения фонд «ОЗИПС».

Чл. 2. Целта на фонда е да създаде условия за почивка и възстановяване на силите на занаятчиите и полужанаятчиите от кооперативния и частен сектор чрез закупуване недвижими имоти в здравни места, чрез построяване на почивни и старчески домове и летовища, обзавеждането им, доставяне на храна и др.

Чл. 3. Устройството и управлението на фонда се уреждат с правилник, изработен от пленума на Централния комитет на Общия занаятчийски и професионален съюз, утвърден от министъра на труда и социалните грижи.

Чл. 4. Приходите на фонда се набират от дарения, наеми от недвижими имоти, такси от почивни домове и др.

Чл. 5. Всички недвижими имоти на занаятчийските и полужанаятчийските професионални сдружения и тия на отделните и със същите цели фондове и фондации при поделенията на Общия занаятчийски и професионален съюз преминават в собственост на фонда «ОЗИПС», на който се предават до два месеца от влизането на настоящия закон в сила.

Всички суми, събрани от поменатите в предходната алинея сдружения, фондове и фондации за целите, които са обект на фонд «ОЗИПС», се прехвърлят на същия фонд.

Дълговете на занаятчийските и полужанаятчийските сдружения, възникнали до влизането на настоящия закон в сила и поети във връзка с придобиването на споменатите имуществата, преминават върху фонд «ОЗИПС», който отговаря за тях до размера на стойността на получените имуществата.

Чл. 6. Прехвърлянето на упоменатите в чл. 5 недвижими имоти върху фонд «ОЗИПС» се освобождава от всякакви такси, мита, герб и берия.

Чл. 7. Министърът на труда и социалните грижи упражнява надзорна власт върху фонд «ОЗИПС».

Председателстващ Атанас Драгиев: Прочетете и предложението на законодателната комисия.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия по законопроекта за учредяване «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС»

Комисията предлага на пленума на Великото народно събрание, горният законопроект да бъде гласуван и приет така, както е предложен от Министерския съвет, без изменение. Председател на законодателната комисия: др. Из. Пашов.»

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта има думата др. народен представител Алекси Гогов.

Алекси Гогов (к): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Законопроектът за учредяване «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии», който се предлага на Великото народно събрание за обсъждане и гласуване, е навременен и отговаря на нуждата, която животът е наложил на занаятчийството, от изграждане на неговото почивно дело. В капиталистическата общественно-политическа и стопанска система животът на голямата трудова част на нашето занаятчийство не е бил завиден и радостен. От ранни зори до късна вечер трудовият занаятчийски с непосилен труд е бърскал рендето, удрял с чука върху нагорещеното желязо или приведен пад иглата е създавал блага, носещи красотата и радостта в живота, но не толкова за трудовия народ, колкото за привилегированата буржоазия, а сам той, изпаднал в нищета, полугладен и неотпочинал, е вървял по пътя на своето преждевременно и пълно изтощение. Господстващата капиталистическа класа в буржоазната държава никога не е обръщала каквото и да е внимание върху проблема за опазване от изтощение посетителите на труда: работниците, селячеството, трудовото занаятчийство и трудовата интелигенция. За нея те са били обект на кървава експлоатация, а след тяхното пълно изтощение тя ги е захвърлила на буните като непотребен парцал.

Създаденият от фашистката буржоазия фонд «Труд и радост» не беше нищо друго, освен труд и страдания, жестока подигравка с работниците, държавните служители и трудовото занаятчийство. Наистина средства усилено и принудително се събираха по този фонд, но никога не се е предприемало нещо сериозно мероприятие за истинско изграждане на почивното дело, за правилно разрешение на тази проблема.

Та нима господстващата хищна буржоазия, жадна за кървава експлоатация на труда, може да бъде носител на такива високи човешки добротетели, на хуманни и социални чувства и разбирания за такова едно голямо дело? Не, капиталистическата класа не беше способна за това, тя не си помръдваше пръста за създаване на каквито и да са благоприятни условия дори за своите работници, пълнещи нейните мини, фабрики, работилници и пр., та камо-ли да помисли и за занаятчиите. Ето тези обстоятелства паложиха на известни занаятчийски среди сами да помислят как да уредят почивното дело за себе си.

На много места занаятчиите пристъпиха към закупуване, а някъде получиха и подарени места за построяване на почивни домове. На някои места те закупуваха и доходливи имоти, като част от доходите отиваха за подкрепа на възрастни и обединили занаятчии. Да се пристъпи обаче към построяване на почивни домове по времето на черната фашистка и капиталистическа реакция беше невъзможно. През този период подобни инициативи по-скоро се отстраняваха и рушеха.

Едва след 9 септември 1944 г. пред трудовия народ се откриха широки перспективи за методично и всеотранно творчество. Тогава и занаятчийството се залови в тази област на по-сериозна работа. В Ловеч и Пловдив се започна усилено събиране на средства за изграждане на почивни домове за нуждите на местните занаятчии. Но колкото и да е красива и похвална такава инициатива на занаятчийски дейци и сдружения, въпреки усилията им, при тази разпокъсаност, тя е обречена на неуспех. Колкото и усилено да събираха средства в Ловеч и Пловдив — Стрелча — без външна помощ, още дълго време не ще можеха да изградят свои почивни домове.

Тези обстоятелства наложиха на Централния комитет на ОЗИПС да вземе в свои ръце инициативата за учредяването на «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии». От фонда еднакво се ползват трудовите занаятчии както в частния, така и в кооперативния сектор. Фондът беше учреден с потариален акт през 1946 г. В непрекъснато време в касата на този фонд от дарения постъпиха повече от 100.000.000 лв. Това показва, че нашето занаятчийство в по-голямата си част е творческо, както и неговите прадеди, които още през турското робство, освен за революционна дейност за освобождение, са събирали средства и за постройка на читалища, училища и др. Централният кооперативен съюз подари на фонда бакарната фабрика в Панчарево, с обширно място, за приспособяване за почивен дом. Тя беше притежание на бившия Съюз на занаятчийските кооперации. Със събраните средства се закупи място в София за постройка на занаятчийски дом. Освен това много средства се дадоха за продължение постройките в Ловеч и Стрелча, както и за ремонт на сградата в Панчарево. Както тук, така и за разширение на това дело, което трябва да обхваща всички видове курорти, — морски, планински и балкански — необходимо е да се премине към пълно централизиране на всички имоти на поделенията на ОЗИПС, чиято има в известни центрове в страната, като: София, Варна, Видин, Шумен, Пазарджик,

Пловдив, Самоков и др., които са стари занаятчийски центрове. Само в София има повече от 15 сгради, апартаменти и празни места.

В миналото занаятчийството не можеше да разчита на каквато и да било подкрепа или поощрение на такава инициатива. Реакционните бухали от фашисткото минало се плашеха от най-малката светлина и таксуваха дори и такива инициативи като някаква опасна конспирация. Но ето новата народна отечественофронтовска власт се отнася с пълно разположение към тази, макар и скромна, самоинициатива.

В чл. 5 от предложения законопроект се предвижда включването във «Фонда за подкрепа и грижи за българските занаятчии» на недвижимите имоти на всички поделения на ОЗИПС заедно с всички техни фондове и фондации. С прехвърлянето на актива и пасива на сега съществуващия фонд ще се даде възможност да се наберат много повече средства и при едно методично и правилно насочване ще се построят такива почивни и старчески домове, които ще допринесат твърде много за отмора и възвръщане силите на трудовото занаятчийство. Предпазването от пълно изтощение и възстановяването на трудовите сили ще даде възможност на занаятчийството с още по-голям ентузиазъм да се включи в изграждането на социализма, за построяването на едно щастливо материално и културно бъдеще.

Ето затова аз заявявам от името на парламентарната група на Българската комунистическа партия, че тя ще гласува едноточно за законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта няма записани други оратори, затова ще пристъпим към гласуването му.

Ония другари народни представители, които приемат по принцип, на първо четене законопроекта за учредяване на «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС», моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пом. министър Рада Тодорова: Другари народни представители! Тъй като по току-що приетия на първо четене законопроект няма предложения, моля, законопроекта да бъде гласуван, (по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Атанас Драгиев: Пред вид на това, че законопроекта за учредяването на «Фонд за подкрепа и грижи за българските занаятчии — ОЗИПС» не предизвиква абсолютно никакви разисквания, има предложение от помощник-министъра, законопроекта да се гласува, по спешност, и на второ четене.

Моля ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

(Заглавие и членове 1—7 от законопроекта, докладвани от секретаря Илия Радков, се приеха без изменение и без разисквания)

Следва да пристъпим към разглеждането на второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на чл. 51 от закона за техническата компетентност, но пред вид на това, че докладчикът на законодателната комисия отсъства сега, няма да разгледаме този законопроект. Ще остане да бъде разгледан и приет в утрешното заседание.

Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение на бюрото, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това дневният ред на днешното заседание е приключен.

Следващото заседание на Великото народно събрание ще се състои утре, четвъртък, в 3 ч. след пладне, със следния дневен ред:

Първо четене на законопроекта за допълнение на чл. 6 от наредбата-закон за отпускаване помощи на семействата на убитите и починали военни чинове и чиновници във войната срещу германците.

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на чл. 51 от закона за техническата компетентност.

Ония другари народни представители, които са съгласни с прочетения дневен ред за утрешното заседание, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на другарите народни представители, че утре, 10 ч., в кино «Димитър Благоев» ще бъде проектиран за народните представители филмът «Освиенцим», при условие, че ще има най-малко 150 души народни представители. Вън на масата има списък, в който желаещите да видят филма другари народни представители да се разпишат.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 16 ч. 5 м.)

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

Секретари: { ИЛИЯ РАДКОВ
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ.